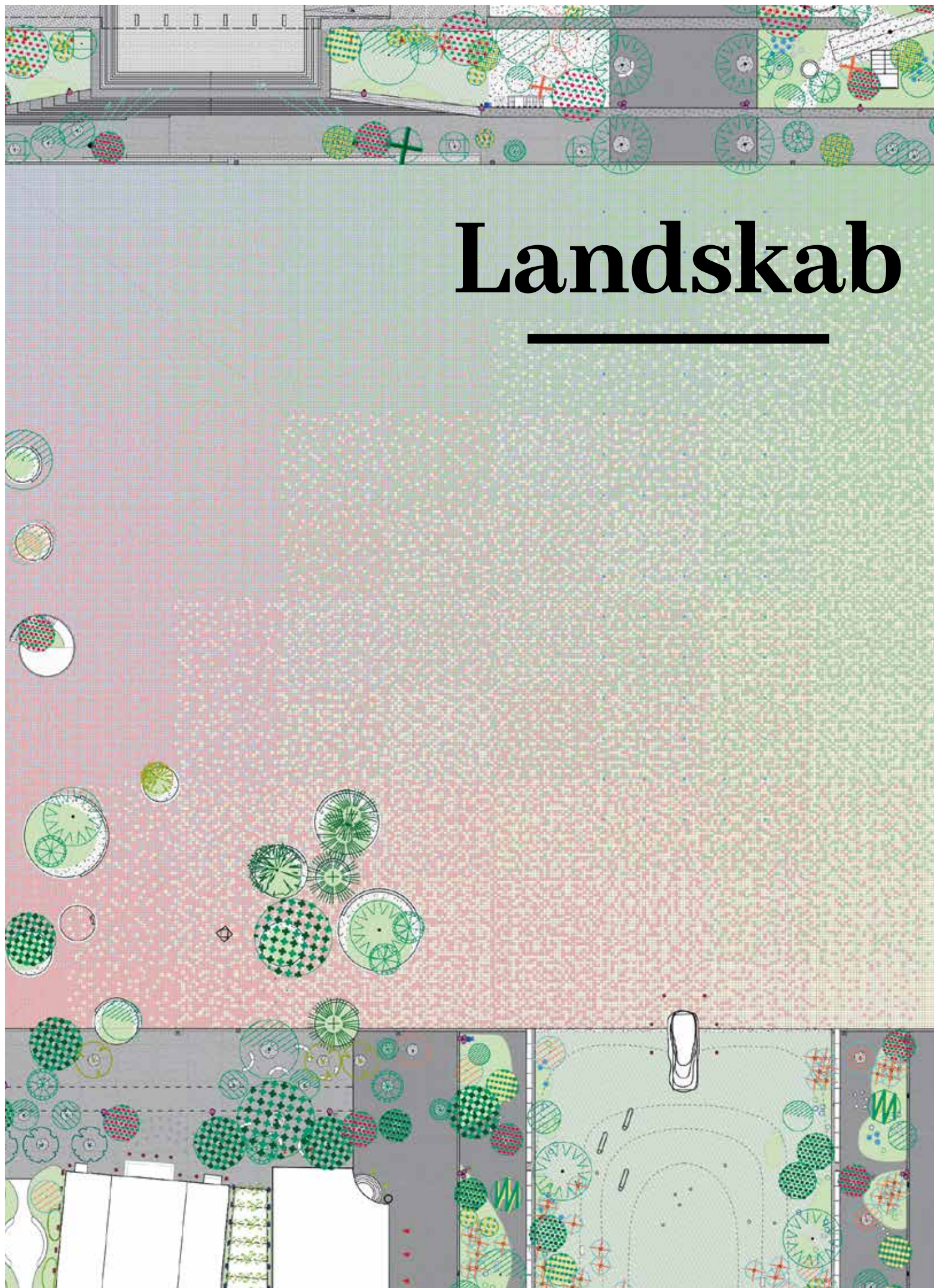

Landskab

Blackout i Vesterbro Passage

Ulrik Kuggas

"Parken vil give indtryk af, at naturen altid har eksisteret i hjertet af byen, og skabe fornemmelsen af en reel balance mellem by og natur. Denne form for co-eksistens gælder ikke blot planter, mennesker og by, men inkluderer også et rigt dyreliv, der vil understrege vigtigheden af biodiversitet i udviklingen af fremtidens byrum." Sebastian Behmann, Studio Other Spaces. Foto-/Photo collage: SOS. The park aims to give the impression that nature has always existed in the heart of the city and offer a sense of a genuine balance between city and nature. This form of co-existence not only includes plants, people and city but also a rich variety of wildlife and thus underscores the importance of biodiversity in the development of future urban spaces. Sebastian Behmann, Studio Other Spaces.

I en anden artikel i dette nummer af *Landskab* har jeg valgt at fordybe mig i et mere end 1.000 år gammelt byrum - Piazza del Campidoglio i Rom. Det er der flere årsager til, og den væsentligste er, at jeg altid har været nysgerrig på at vide mere om den lille plads, der synes at have noget sært dragende ved sig. Men hvis jeg skal motivforske mit valg lidt dybere, har det at skrive om så gammelt et byrum også lidt at gøre med, at jeg synes, der i vores tid foregår et slags historietab.

Det kan der være flere årsager til. Mange vil nok mene, at måden vi orienterer os på i en digital tid, modsat tidligere hvor vi "gik på biblioteket", gør, at vi på den ene side spreder søgningerne ud, men på den anden side sjældent når særligt meget i dybden. Men et andet forhold, jeg tror er lige så vigtigt, er, at vores fag i disse år i høj grad er spændt for en vogn. Emner som klimatilpasning, biodiversitet, verdensmål, cirkulær økonomi etc. trækker så hårdt i os, at et steds historie nemt glemmes i forbigarten, eller måske ikke synes at være så vigtig.

Dermed stiger risikoen for, hvad man kunne kalde faglige *blackouts*. Et sådant oplevede vi i efteråret 2020, da Tivoli annoncerede, at man agtede at omdanne Vesterbro Passage i København til en naturagtig park. Jeg tænkte ved den lejlighed, at der var grund til at råbe vagt i gevær, hvilket jeg også forsøgte, da projektet blev præsenteret i Byrummonitor, men mit indlæg samme sted blev ikke bragt. Derfor skriver jeg om det her i stedet. Nogen kunne mene, at jeg som ansat på Schønher har en lille aktie i sagen, i og med at Schønher er den tegnestue, der senest, sammen med Via Trafik, har renoveret Vesterbro Passage. Jeg vil i den sammenhæng sige, at for min skyld må nogen hjertens gerne renovere byrummet en gang til, og hvis Vesterbro Passage gøres bilfri, kan der være en rigtig god grund til at gøre det. Jeg beder blot om, at man forholder sig til stedets historie.

Den fotomontage, der blandt flere lignende er lavet for at promovere forslaget om at omdanne Vesterbro Passage i København til en naturpark, fortæller mig først og fremmest, at vi lever i en forvirret tid. De 80-100 år gamle bøgetræer omkring den slyngede bæk er et billede på noget, der foregår i vores hoveder, snarere end en illustration til en park, der en dag kunne gå hen og blive virkelighed. Den er måske også et billede på vores evige længsel efter naturen, en længsel, der de seneste årtier er blusset voldsomt op på grund af vores dårlige samvittighed over at slide så hårdt på kloden.

Som en del af projektteamet har man tilknyttet kunstneren Olafur Eliasson, der på Tivolis hjemmeside i forbindelse med forslaget udtaler:

"Vesterbro Passage er et vindue ind i fremtiden. Vi ønsker at forme den som et byrum, der aktivt forholder sig til menneskers liv i forandring, hvor opdelingen mellem arbejde og privatliv står til forhandling. Et fortættet grønt byrum med rekreative aktiviteter, der understøtter diversitet og forskellighed; et rum, der skaber unikke sansninger og oplevelser af luft, lyd og lugte, af natur i hjertet af København. Det langsomme, flertydige og åbne vil blive en integreret del af Metropolzonen.

Vi ønsker at give en menneskelig dimension tilbage til byen; at skabe en park, hvor oplevelsen af tid og ro, hvor mødet med andre og følelsen af fællesskab i byrummet træder frem som en bærende værdi, der definerer København, nu og i fremtiden."

Når jeg læser ovenstående, bliver jeg lige så forvirret, som når jeg forsøger at tyde renderingen. Jeg hæfter mig særligt ved to ting. Den ene er, at jeg har svært ved at forstå, at det sted, der omtales, er Vesterbro Passage. Hvis man virkelig ønsker at skabe et fortættet grønt byrum med rekreative aktiviteter, der samtidig også er natur, ville jeg mene, at der er brug for langt mere plads. Det andet forhold, der slår mig, er, at selvom der flere steder tales om tid, nævnes stedets historie ikke med et ord.

At man i dag kan slippe afsted med den her type af klicher og drømmebilleder, tror jeg har at gøre med, at de spiller med på tidens melodi: *Grønt er godt; mere grønt er bedre*. Der er noget ved den nærmest religiøse måde, et projekt som dette promoveres på, der minder mig om det værste fra 1960-1970'erne. Også dengang opstod der *blackouts* i arkitekt- og planlæggermiljøet, når man eksempelvis foreslog at lægge en firesporet motorvej halvvejs ud i søerne i København eller at rive størstedelen af indre by ned for at genopbygge den rationelt og funktionsopdelt.

For et halvt års tid siden var jeg til et debatarrangement med forfatterne til *København på lattergas*¹. I den forbindelse langede Martin Zerlang hårdt ud efter forslaget til naturparken ved Vesterbro Passage. Han understregede vigtigheden af dette sted, hvor tilrejsende i hundrede af år har mødt byen ved Vesterport, og mente, som jeg erindrer det, at man med forslaget til parken var i færd med at udvise stedets historie.

Deri har han bestemt en pointe. Jeg vil for egen regning gerne tilføje, at der intet er til hinder for, at byrummet bliver grønnere, end det er i dag, men det må være med udgangspunkt i stedets unikke historie. Og den historie er efter min overbevisning mere i familie med Unter den Linden end med et landskabsmaleri af P.C. Skovgaard.

Ulrik Kuggas, landskabsarkitekt MAA MDL. Har studeret på AAA og KA. Afgang fra KA, landskabsafdelingen, 1992. Har bl.a. arbejdet for Gustav Lange (Hamburg), Grønne Gårde, Opland og har siden 2011 været ansat på Schønherr, Kbh. Har undervist på KU, siddet i bestyrelsen for DL, været formand for *Landskabs* redaktionsudvalg og skrevet en længere række artikler for samme.

Note

1. Martin Zerlang, Carsten Thau og Jens Kvorning: *København på lattergas. Når byen bliver banal*. København, Gads Forlag, 2020.

Replik fra Gehl Architects

Peter Raaschou-Nielsen og Birgitte Bundesen Svarre

For at svare på indlægget vil vi først gå tilbage til udgangspunktet for byparken på Vesterbro Passage. Det startede med en analyse, der viste, at der er trængsel på fortovene – særligt på den sydlige side af Vesterbro Passage. Derudover mangler der løsninger til bl.a. cykelparkering og terrorsikring. Ser man på fordelingen af arealet i forhold til antal fodgængere og biler, er der en skævvridning, hvor bilerne klart har mere plads. Man kan jo spørge om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt på netop dette sted ved ankomsten til København og foran hovedindgangen til Danmarks mest besøgte attraktion, Tivoli. Ser man, som vi også har gjort, på historiske kort og fotos, har det langt fra altid været sådan netop her. Vi kunne se noget interessant i at undersøge, om det kunne tænkes anderledes, og trafikanalysen udført for Københavns Kommune viste, at det godt kunne lade sig søge at lukke for kørende trafik på Vesterbro Passage. Vi er helt med på, at det ikke gøres med et fingerknips, men vi tror på, at det er en vision, der godt kan gennemføres. Det er baggrunden for visionen.

Når vi så ved, at det kan lade sig gøre, hvordan kan rummet så nyfortolkes? Visionen for Tivoli afspejler et ønske om ikke bare at plante et par træer, men en ambition om at skabe et helt nyt byrum på det her centrale sted i København. Det vil – set med vores øjne – kunne hænge godt sammen med begrønning og andre tiltag for at skabe byer, der kan imødekomme klimakrav. Det kommer også til at ske i Middelalderbyen lige rundt om hjørnet og i København og verden i det hele taget. Vi ser det altså som en chance for at byde velkommen til København med et grønt byrum, der i endnu højere grad afspejler de værdier, der præger byen i det 21. århundrede.

Det historiske vil i høj grad være med til at kunne kvalificere det endelige resultat, og der skal ikke herske nogen tvivl om, at en del af visionen er, at stedets historie integreres i det endelige design, men også at historien bliver mere synlig i det hele taget. Her er der en lang række interessante historiske lag side om side så at sige – nogle synlige, andre usynlige. Det er vi også gået i gang med at undersøge nærmere, men det er klart, at der er grænser for, hvor langt man kan komme, når det i første omgang handler om ikke at lave et endeligt design, men om at give fornemmelsen af en vision for stedet. Derfor har det, vi har

kommunikeret i forskellige versioner af visualiseringer, været hovedideen: Fra gråt til grønt, lidt populært sagt. Der er også antydninger af andre idéer om at bruge pladsen anderledes, men hovedvisionen har været at skabe en bypark – ikke en have eller en skov, men et både urbant og grønt rum. Den balance har vi også både undersøgt og udfordret undervejs, også i samarbejde med Olafur Eliasson og Studio Other Spaces.

Vi har med visionen for Vesterbro Passage forsøgt at afklare en række af de vigtigste udfordringer, vi mener, der findes på stedet med den nuværende udformning, og holde os på et niveau svarende til en vision. Samtidigt er det svært ikke at gå ind i detaljer som cykelstier, cykelparkering, terrorsikring, typer af beplantning osv. Vi har i visionsprocessen arbejdet i dybden med stedets udfordringer, men det er klart, at det ikke fremgår af et enkelt billede.

Dilemmaet i visualiseringer er, at de ofte ligner virkeligheden, men jo ikke er virkelighed – at de er en flig af en vision, men ofte bliver det eneste billede på visionen. Når vi skal formidle en vision, er det noget nemmere at komme i medierne med en rendering end et skrevet manifest eller en mindre virkelighedstro håndskitse. Set med vores øjne er det bestemt værd at diskutere, hvor hensigtsmæssigt det er, og der har da også været debat om renderingers skønfremstilling af visioner i form af både *greenwashing* og *peoplewashing*. Når der i indlægget her tales om bioradikaliserer, kan vi bestemt se, hvad der menes. Til gengæld mener vi, at der i netop denne version af visionen er tale om en så ikke virkelighedstro version af stedet, at det står klart, at der netop er tale om en vision og ikke en kommende 1:1 realitet. Tanken bag denne version har været at understrege et ønske om for alvor at gentænke stedet som et "grønnere" sted og en ambition om at gå nye veje. Derfor hilser vi også debatten om fremtidens byrum velkommen – både om det stedsspecifikke, men også en mere generel og gerne fagligt bredt funderet debat om, hvordan vi bruger pladsen i vores byer i fremtiden, og hvilken rolle det grønne kan og skal spille.

Peter Raaschou-Nielsen, partner, senior landskabsarkitekt MDL, byggeøkonom MDB. Peter har mange års erfaring som projektleder. Han har været hos Gehl i mere end fem år og arbejdet med et bredt spektrum af projekter i hele verden. Peter har særlig interesse for at integrere klimasikring i projekter og på at få samspillet mellem mennesker, bygninger og landskab til at gå op i en højere enhed.

Birgitte Bundesen Svarre, direktør, teamleder, cand.mag. i moderne kultur og ph.d. i arkitektur. Hos Gehl er Birgitte ansvarlig for bystrategiske projekter. Skalaen spænder fra strategier for hele byer til helt konkrete byrum – både permanente og midlertidige projekter. Hun har i sine 13 år hos Gehl været involveret i en lang række projekter. Hun er medforfatter til bogen *Bylivsstudier* fra 2013 med Jan Gehl – en bog, der er oversat til mere end 15 sprog.

